

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek; www.ptice.hr
tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
Republike Austrije 14
10000 Zagreb

U Osijeku, 25. ožujak 2013..

Predmet: Mišljenje o zahtjevu za ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš zahvata izgradnje zaštitnih građevina na obali rijeke Zrmanje – dostavlja se

Poštovani,

Temeljem Informacije o zahtjevu za ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš zahvata izgradnje zaštitnih građevina na obali rijeke Zrmanje, objavljene na web stranicama Ministarstva od 25.02.2013. (Klasa: UP/I 351-03/13-08/11; Ur.broj: 517-06-2-1-1-13-3), u ime Hrvatskog društva za zaštitu ptica i prirode dostavljamo mišljenje o zahtjevu za ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš zahvata i navedenom planiranom zahvatu.

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode, kao udruga građana koja se bavi zaštitom ptica i njihovih staništa, sukladno čl. 144. st. 2. Zakona o zaštiti okoliša, ima dovoljan pravni interes za sudjelovanje u cjelokupnom postupku. Stoga vas molimo da nas unaprijed i redovito obavještavate o svim odlukama u postupku, kao i održavanju budućih sjednica Stručnog savjetodavnog povjerenstva za ocjenu predmetne studije utjecaja na okoliš i ekološku mrežu, kao i o svim dokumentima, rješenjima i odlukama izdanima temeljem postupka.

Mišljenje o planiranom zahvatu izgradnje zaštitnih građevina na rijeci Zrmanji

Planirani zahvat izgradnje tzv. „zaštitnih građevina“ (obaloutvrda) na rijeci Zrmanji nositelja zahvata Hrvatske vode iz Zagreba, te izrađivača studije IGH d.d. iz Zagreba, je tipičan primjer zastarjelih i primitivnih projekata hrvatskog vodnog gospodarstva koji se temelje na dogmama da je samo „uređeni vodotok = stabilni vodotok“ te da je pod svaku cijenu potrebno sprječavati eroziju obala i meandriranje rijeka u nizinskim dijelovima vodotoka izradom preskupih „zaštitnih građevina“.

U priloženom elaboratu kao glavna svrha zahvata se navodi „*zaustavljanje ili smanjenje erozijskog djelovanja vode odnosno plavljenja pojedinih područja*“, ali bez ikakvih daljnjih i detaljnih podataka o razmjerima tih tvrdnji (koliko su česte poplave, koja površina je zahvaćena, koliko ha zemljišta je ugroženo erozijom itd.). Investitor i izrađivač elaborata niti jednom tvrdnjom nije dokazao da navedena „erozija obale“ dovodi do ugrožavanja života i zdravlja ljudi i njihove imovine, te poremećaja u vodnom režimu. Međutim, iz daljnjeg opisa zahvat evidentno je da je dio neželjenih pojava nastao kao izravna posljedica već izgrađenih

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode

Croatian Society for Bird and Nature Protection

Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek; www.ptice.hr

tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

vodnih građevina i loše izvedenih radova (npr. Mokro polje, dionica kod Kusca, dionica između Palanke i zaseoka Pupavci itd.) ili bespravnih radnji (npr. bespravno zasipanje građevinskim otpadom kod Berberovog buka).

Iako se Investitor trudi dokazati da su radovi u skladu s prostorno planskom dokumentacijom, u elaboratu nisu navedene odredbe najvažnijeg prostorno-planskog dokumenta – Prostornog plana područja posebnog obilježja Parka prirode Velebit – iako sukladno odredbama prostornog plana općine Gračac gradnja može vršiti samo u skladu s tim dokumentom. Također, sukladno prostornom planu Šibensko-kninske županije izgradnja nasipa i obaloutvrda uz vodotoke mora biti sukladna Studiji preliminarnе procjene poplavnih rizika na slivu Krke – dokumentu za koji nije jasno da li već postoji.

Planirani zahvat je također tipičan **primjer projekta kojim se sredstva poreznih obveznika Republike Hrvatske nastoje preusmjeriti na privatne račune projektantskih** (poput IGH) i **građevinskih tvrtki** koje bi zahvate izvodile (poput ovlaštenih tvrtki za obavljanje vodno-gospodarskih radova na vodotocima). Stoga bi u ovom i sličnim projektima trebalo pokrenuti odgovarajuće postupke pred Državnim odvjetništvom RH kako bi se istražilo tko i zbog kojih razloga promovira ovaj i slične projekte.

Zahvat je u cijelosti planiran unutar postojeće nacionalne ekološke mreže, zaštićenog područja Park prirode Velebit. Zahvat se u cijelosti nalazi u području pan-Europske ekološke mreže NATURA 2000, te bi se njegovom provedbom izravno prekršile odredbe Direktiva Europske Unije koje na snagu stupaju u sprnju tekuće godine, osobito Direktive o staništima i Direktive o pticama. Provedba zahvata bi izravno prekršile odredbe Okvirne direktive o vodama koja ne dozvoljava pogoršavanje postojećeg stanja vodnih tijela („no further degradation“), kao i Direktive o poplavama koja se zalaže za promjenu koncepta obrane od poplava i korištenje prirodnih retencijskih područja kao efikasnijeg i jeftinijeg načina obrane od poplava od planirane izgradnje akumulacija.

Stoga bi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode već u ovoj fazi trebalo odbiti navedene zahvate zbog njihove neusuglašenosti sa nacionalnim i europskim zakonodavstvom. Također bi trebalo odbiti navedene zahvate temeljem zaključaka *twinning projekta* „Uspostava i razvoj uputa za primjenu Okvirne direktive o vodama (*Building and Development of Guidelines for the Implementation of Water Framework Directive*) koji jasno kažu da **investicije u regulacije rijeka trebaju biti značajno smanjene**, te time spriječiti neracionalno trošenje financijskih sredstva poreznih obveznika RH na besmislene projekte.

U slučaju da Ministarstvo zaštite okoliša i prirode ipak odluči nastaviti proceduru, zbog svih gore navedenih razloga **zahvat mora proći potpunu proceduru procjene zahvata na okoliš**, uključujući Glavnu ocjenu zahvata na ekološku mrežu. Takva procjena mora uključivati detaljne studije utjecaja na populacije endemskih i zaštićenih svojiti, staništa i ekosustave; cjelovitu i detaljnu analizu troškova i koristi (tzv. „cost-benefit“ analizu), te varijantna rješenja koja također uključuju opciju bez izgradnje planiranih obaloutvrda.

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek; www.ptice.hr
tel: +385 31 202 796; Mobilni: +385 95 909 87 53

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode predlaže da se slijede ključni ekološki principi za održivo upravljanje rijekama koji će pomoći dostizanje zadanih ciljeva Direktive o vodama, Direktive o staništima, Direktive o pticama, i Direktive o poplavama.

- Prekinuti s paradigmom uspostavljanja i održavanja „uređenog vodotoka“ (zaustaviti daljnje iskopavanje sedimenta i regulacije rijeka)
- Prijeći s dogme da je „uređeni vodotok = stabilni vodotok“ na znanstveno potvrđenu činjenicu da je „dinamična rijeka = stabilna rijeka“
- Prilagoditi upravljanje vodama potrebama dinamične rijeke (= neometano menadriranje unutar poplavnog koridora)
- Održavati i započeti restauracije dinamičnih procesa rijeke (morfoloških i hidroloških) i prijeći s „regulacija rijeka“ na „restauracije rijeka“
- Povezati upravljanje rijekama s obvezama Direktive o vodama i Natura 2000 područjima:
 - Zaustavljanje daljnjeg pogoršanja stanja
 - Povećanje dobrog statusa
 - Omogućavanje sudjelovanja javnosti
 - Izraditi integralni plan upravljanja slivom rijeke Zrmanje i izraditi modele najbolje prakse

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode će biti vrlo sretno u davanju stručne pomoći i uključivanju u buduće upravljanje rijekom Zrmanjom kao hrvatskom i europskom prirodnom i kulturnom baštinom za dobrobit Prirode i Ljudi.

Unaprijed hvala,

S poštovanjem

Tibor Mikuska, dipl.ing. biologije-ekologije
voditelj projekata

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode